

ב. זב נבדק בשבעה דרכים (זבים ב), שאם ראה זוב מחמתם – אינו טמא אלא טומאת ערב כבעל קרי (מבשרו – ולא מחמת אונסו, כגון אלו הדברים הגורמים לזיבה). אחד משבעה הדברים הוא 'מאכל' – שאם אכל מאכל מרובה, מכל מין שהוא, תולים לומר שמחמתו ראה ואינו 'זב' לטומאת שבעה.

א. יש אומרים שזה רק לדעת רבי עקיבא, אבל לתנא קמא (במשנת זבים), אין תולים באכילה מרובה אלא במאכלים מסוימים; חלב גבינה ביצה יין וכד' (עפ"י תורי"ד. וכן הגיה הגר"א בגמרא). ויש מפרשים שבאכילה מרובה תולים בכל המאכלים, ובמאכלים המסוימים הללו תולים אפילו אכל מעט. ולרבי עקיבא תולים בכל מאכל אפילו אכל או שתה מעט (עפ"י פירוש המשנה לרמב"ם ורע"ב).

ב. לא נתפרש בגמרא שיעור הזמן שתולים בכל מאכל. והרמב"ם כתב עד שיתעכל המזון ותהא האצטומכא ריקה. אבל בחלב וגבינה מסתבר שהם גורמים לאחר עיכול (עפ"י חזון איש זבים ב,ט).

[אלעזר בן פנחס אומר משום רבי יהודה בן בתירא: אין מאכילים את הזב בימי בדיקתו (רש"י ועוד. וע' בפרוש רבנו אליקים), דברים המביאים לידי קרי; חלב גבינה ביצה יין וכד'. ואף על פי שאינו מטמא באונס, מכל מקום גם ראייה שכזו סותרת את מנין הימים. (תו"ט)].

ג. אמר רב גידל אמר רב: אכסנאי לא יאכל ביצים (שמביאים לידי קרי ומתגנה על בני הבית. וערש"ש), ולא יישן בטליתו של בעל הבית (שהוא מתכסה בה ביום – שלא ימצא עליה קרי. רש"י. ובשו"ע (רמ, יג) משמע קצת שמדובר על תשמיש, כשיחדו חדר לאורה ולאשתו).

מסופר על רב, כשהיה מזדמן לדרשיש היה מכריז, מי הווה לי לאשה – מנהג טהרה הוא, שלא לשהות בלא אשה אפילו יום אחד. וכן נהג רב נחמן בבואו לשכנציב. [ואין בדבר איסור משום שנשוי שתי נשים במדינות שונות – כי מתוך שהם חכמים מפורסמים אין חשש שמא לא יכירום ויזדווגו זה לזה ונמצא אח נושא את אחותו. ועוד בארו שאף על פי שכל אשה שתבעו להינשא צריכה לישב שבעה נקיים, אפשר שהודיעו תחילה על ידי שליח, וישבו שבעה נקיים טרם בואם. או אפשר שלא היו נזקקים להם אלא יחוד בעלמא (רש"י. ולפי זה בטל גם החשש הנ"ל משום נשיאת אשה במקום אחר. ואם היו באים עליהן היו מביאים אותן לעירם (עפ"י תוס'). ור"י פירש שלא הודיעו מתחילה אלא על יחוד, הלכך אין חוששים להם חימוד. ויש פירושים נוספים. וע"ע ביבמות לז].

דף יט

לא. א. היכן היו נמצאות לשכת פרהדרין ולשכת בית אבטינס?
 ב. היכן טובל הכהן הגדול ביום הכפורים ובשבעת ימי הפרישה?

א. לשכת פרהדרין בה היה מתגורר הכהן הגדול בשבעת ימי פרישתו, ולשכת בית אבטינס, בה היה לומד מעשה חפינת הקטורת [והיא מקום הכנתה (רש"י) ושם היתה מונחת (כדלהלן מז)]. ולא היה בה מזוזה מפני שלא דר שם. עפ"י תו"י י. וצ"ב מאי שנא מבית העצים והאוצרות שלהלכה נוקטים הרבה לחייבם במזוזה], אחת בצפון העזרה (- עזרת ישראל) ואחת בדרומה. רב פפא אמר, מסתבר שלשכת פרהדרין בדרום שהיא סמוכה לבית הטבילה – כדי שלא להטריחו. ודחו דבריו כי אדרבה יתכן שבדוקא לא נמנעו מלהטריחו, שאם צדוקי הוא – יפרוש, וגם כדי שלא תזוז דעתו עליו.

זו שבצפון היתה נקראת גם 'לשכת העץ', נתונה מאחורי לשכת הגולה ולשכת הגזית, וגג שלשתן שוה (כדברי אבא שאול, ומסתבר שאינו בא לחלוק על ראב"י. ע' ר"י הלבן).

זו שבדרום היתה ליד בית הטבילה שעל גבי שער המים.

א. יש לשמוע מהירושלאמי שלשכת פרהדרין בצפון ולשכת בית אבטינס בדרום (עפ"י יפה עינים).
וכן פסק הרמב"ם (בית הבחירה ה, יז). ואולם רבנו חננאל כתב שלא נתברר הדבר. ולפי הגהת הגר"א (לעיל
א). לשכת פרהדרין נמצאת לפני משער המים, ושער זה הוא בדרום. וצ"ב).
יש מצדדים שלשכת בית אבטינס היתה במזרח העזרה, והספק בגמרא הוא אם קרובה לפינה
הצפונית או לפינה הדרומית (עפ"י ראב"ד תמיד כו כז).
ב. לשכת פרהדרין לא נתקדשה [אף על פי שהיתה בעזרה. אם מפני שהיתה פתוחה לחול או
מטעם אחר]. ויש סוברים שנתקדשה (ע' במצוין לעיל ב). לשכת בית אבטינס נתקדשה, שפיטום
הקטורת לא היה אלא בקודש (ע' כריתות ו. שיח יצחק).

ב. חמש טבילות היה הכהן הגדול טובל ביום הכפורים, כולן בקודש, על גג בית הפרוה שבדרום העזרה. חוץ
מטבילה ראשונה שאינה בשביל יום הכפורים שהרי בכל יום הנכנס לעזרה טעון טבילה, וטבילה זו היתה
בחול, על גבי שער המים (בעובי החומה. מעיין משוך לשם באמה מעין עיטם כדלהלן כה.).

לב. מה דרשו מן הכתוב ודברת בס?

ודברת בס – בס ולא בתפלה (שהתפלה נאמרת בלחש, שלא כדברים אלו שיש להשיעם לאוונך (רש"י
על פי שאלות דרב אחאי). והתוס' פרשו: בס שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד, ולא בתפילה).
– בס יש לך רשות לדבר ולא בדברים אחרים – (בטלים. מאירי ועוד).
– רבי אחא אומר: ודברת בס – עשה אותן קבע ואל תעשם עראי.
יש מפרשים: שלא יהא עיקר דיבורך אלא בס (עפ"י רש"י דברים ו). ובדברי הגאונים, רי"ף
ורא"ש (ברכות פ"ב ס' יג) משמע שמפרשים לענין שלא לרמוז באמצע הקריאה, שלא תהא קריאה
עראית רק של קבע. ויתכן שה"ה לשאר דברי תורה ומצוה, לעשותם באופן של קבע ולא בצורה ארעית
(וע' בשו"ת מענה אליהו מא).

אמר רבא (בד"ס כתב להגיה: רב. וכיוון לגרסת רבנו חננאל כאן. וע' גם רמב"ם דעות ב, ד ובשבת הלוי ח"ט עה): השח
שיחת חולין עובר ב'עשה' שנאמר ודברת בס – ולא בדברים אחרים. רב אחא בר יעקב אמר: עובר ב'לאו'
שנאמר כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר.

א. רש"י מפרש 'שיחת חולין' – שיחת הילדים וקלות ראש. וכן הביא המגן-אברהם (קנו): גנאי
וקלות ראש. ויש אומרים אף שאר דברים שאינם לצורך כגון עיסוק בספרי מלחמות וכדו' (ע'
או"ח שו, טז. [וכן הר"ן (ברכות פ"ב דף ט: בדפי רי"ף) פירש: בדברי הבאי, להוציא דיבור בצרכי פרנסה וכדו'].
וע"ע רמ"א יו"ד רמו, כה. מדרגות נוספות בזהירות משיחת חולין: רמב"ם בהל' דעות ב, ד ובסוף הלכות צרעת;
דברי סופרים (לו עמ' 32); שו"ת ארץ צבי ח"ב כה).
רבנו חננאל פירש: בס יש לך רשות לפסוק מהתלמוד, ולא בדברים אחרים.
ב. 'עשה' ו'לאו' שאמרו כאן – אסמכתא הם [וכיוצא בזה הרבה] (חות יאיר ט, קלט; וכ"כ בפרי מגדים
שהוא עשה דרבנן. וכן צדד החפץ חיים בפתיחה לספרו, עיין באר מים חיים יד).

דף כ

לג. א. מתי תורמים את הדשן בכל ימות השנה?

ב. מה דין אברים שפקעו מעל גבי אש המזבח בלילה, לענין מעילה ולענין החזרתם לאש?

ג. מהי 'קריאת הגבר' האמורה במשנה?